

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede popoldne.

Stev. 21.

V Mariboru, dne 24. majnika 1900.

Tečaj XXXIV.

Okrajni zastop mariborski.

Iz mariborske okolice, 20. maja.

Volitve v okrajni zastop mariborski so dokončane. Slovenci so se jih udeležili samo v skupini iz kmetijskih občin, a so ostali s 60 proti 69 glasovi v manjšini. V okrajnem zastopu bodo torej odslej zopet vladali le Mariborčani in nekoliko okoličanskih gostilničarjev ter lovskih prijateljev mariborske gospode. Ogromna večina slovenskega ljudstva v okraju pa ostane še nadalje brez zastopnika...

Slovenci so se letos po dolgem odmoru zopet udeležili volitev, da bi s tem pokazali svojo skrajno nezadovoljnost z dosedanjim delovanjem okrajnega zastopa. Ni namreč na Spodnjem Štajarskem okrajnega zastopa, ki bi se tako malo brigal za blagor okraja kakor mariborski. Sicer to ni nobeno čudo, kajti v našem okrajnem zastopu imajo večino meščani, ki so iz okolice zbrali le one može, kateri so njim po godu, ne pa katere želi prebivalstvo okraja. In kdaj je že nemški meščan storil kaj za slovenskega kmeta?

Slovenski kmetje mariborskega okraja so z vso pravico nezadovoljni z delovanjem dosedanjega nemško-meščanskega okrajnega zastopa. Naravnost nezaslišano je, kako malo se je dosedaj storilo za ceste v okraju. Vasi in občine so prosile in dregale za napravo in popravo cest, a nemški meščani so imeli gluha ušesa, njih privrženci, okrajni zastopniki iz okolice, pa niso smeli slišati. Ceste čez Jodl, okoli Ruš, v slivniškem ter framskem Pohorju, iz Rač v Cirkovce, od sv. Mik-

lavža skozi Dobrovec proti sv. Marjeti, v šentjurski župniji itd, glasno vpijejo po okrajnem zastopu, a okrajnega zastopa tam ni na svojem mestu, kjer bi lahko kaj storil za kmeta. Drugi okrajni zastopi tudi mnogo storijo za povzdigo živinoreje. Naš okrajni zastop je pač razdelil celi okraj v živinorejske okoliše, in dovolj je bilo dela. Kmetje pa se radovedno povprašujejo, kaj jim sama razdelitev pomaga, ter se hudo pritožujejo, zakaj se nič ne skrbi za upeljavo dobrega živinskega plemena. Bikov je za polovico premalo v mariborskem okraju, za nekatere vasi in občine ni daleč okoli nobenega bika in merjasca. Vinogradi v mariborskem okraju so močno prizadeti po trtni uši in plesnobi. Bogatim gospodom iz Maribora se delajo novi nasadi, se jim dajejo brezobrestna posojila, a ubogemu kmetu vrže se k večjemu le šopek na pol posušenih trt v ugonobljen vinograd. Ako bi sedeli v okrajnem zastopu može, vneti za blagor kmeta, lahko bi na merodajnih mestih uplivali, da se tako postopanje spremeni kmetu na korist.

Iz okrajnega zastopa se po svoji večini sestavlja tudi okrajni šolski svet, kateri mora skrbeti za šolstvo v okraju. Znano je, kako škodljivo je delovanje mariborskega okrajnega šolskega sveta za celi okraj. Po vsej moči vsiljuje okolici čisto nemške šole in učitelje. Mi ne nasprotujemo, da se učijo nemščina v šolah po okolih. A edino pametno je, da se učijo na podlagi materinega, slovenskega jezika. Sedaj pa se po nekaterih šolah ne sliši več slovenščina, ampak se kar začne z nemščino. Otroci pa se ne naučijo ne nem-

ščine, ne kaj družega. Duševno zaostanejo in prebrisanim meščanom pozneje ni težko, dobiti jih v svojo roko. Zato pa izginjajo kmetije po okolici, na njih pa si zidajo meščani svoje krasne vile, iz katerih se smeji kmetom, ki so se meščanom in njih nemščini tako dolgo vklanjali, dokler se jim ni strlo hrbitišče...

Slovenski kmetje! Vi ste se letos uprli kvarljivi nadvladi meščanov v okrajnem zastopu s tem, da ste stopili na volišče z lastnimi, neodvisnimi kandidati. Ni Vam mnogo manjkalo do zmage, a vendar zmagali še niste. Ne izgubite zaradi tega poguma! Ampak zbirajte si somišljenike, razširjajte slovenski kmetijski ponos po okolici in pri prihodnjih volitvah bode zmaga Vaša! P.

Slovenski narodni ponos.

VII.

Preidimo na drugo duševno zmožnost, na čustvo, ki domuje v srcu. Slovensko srce, oh zlato slovensko srce! Katero je pač tebi enako? Če se po srcu med vsemi narodi odlikuje Slovan, kar se ne da tajiti, zavzemamo zopet med rodni brati mi Slovenci menda prvo mesto. Slovensko srce je nežno, mehko in vendar pogumno, slovensko srce je pobožno, sočutno, ponižno, zvesto kakor nobeno drugo, slovensko srce je veselo, kakor nedolžna ptička, ki na veji brezskrbno skaklja in svojo radost izliva v zvonkih glasovih tje v božjo neskončnost, slovensko srce pa je tudi globoko brez dna, neizmerno,

Listek.

V viharnih časih.

Privedil J. Toman.

(Dalje.)

Drugi dan je res sluga spremljal novega učenika k župniku. Novi učenik je bil radoveden, videti svojega nasprotnika in kako ga bo sprejel. Mislil je, da mu bo začel groziti in žugati. Tega se pa ni bal, ker je imel grajščaka na svoji strani. Naenkrat se odpró vrata pri hiši župnikovi in med vrati se prikaže župnik. Mirno pogleda prišleca in vpraša, česa želi.

»Z Vami bi rad govoril«, odgovori prišlec.

Župnik mu da z roko znamenje, naj vstopi v sobo. Mirno se potem približa k novemu učeniku rekoč:

»Ako se ne motim, ste Vi učenik novih nauk, o katerem mi je grajščak pravil. Dovolite, da Vas smem le nekaj vprašati. Kaj pa ste bili prej, preden ste začeli učiti ta novi nauk?«

»Katoliški duhovnik«, odgovori tujec.

»Torej ste odpadnik?« reče župnik. »In v čem ste našli razložek, ki Vas je nagnil, da ste k novi veri prestopili, kaj Vas je k temu prisililo?«

»Prostost, ki nam ne predpisuje nobene meje.«

»Torej prostost. Prej ste bili torej sužen. Čegav le?«

»Čegav sužen sem bil? Vseh mojih predstojnikov.«

»Vi torej ne pripoznavate nobene moči nad seboj?«

»Ne pripoznavam.«

»Potem ste enaki navadnemu ljudstvu?«

»Tega nisem rekel in tega ne trdim!«

»Taka je Vaša sloboda? Glejte, jaz se stejem za enakega z ljudstvom, ker imam ravno tako dušo kakor oni in želim ravno tje priti, kamor oni. Ne vjema se torej Vaš govor z Vašimi trditvami.«

»Hočete me uloviti. Tudi jaz sem tega mnenja ko Vi, morajo pa biti trenutki, v katerih mi morajo biti pokorni, drugače bi bil ves red le v zraku.«

»Čudno, druge hočete strahovati, sami pa le v prostosti živeti. Mogoče Vam je že Bog obljubil, da vsi vaši koraki so vedno dobri in da Vi s svojim razumom vse najbolj spoznavate.«

»Ne šalite se«, vskliknil je novi učenik.

»Povejte mi le«, reče mirno župnik, »v čem se jaz motim, in Vas zagotavljam, kakor hitro spoznam svojo zmotu, z veseljem postanem potem Vaš privrženec in vse moči

bom napel, da oznanujem Kristusa tako, kakor on sam želi.«

»V čem se motite? V tem, da se trdno držite stare vere. Zakaj vedno le ubogati, ko je vendar Bog vsakemu dal razum, po katerem naj se ravna v svojem življenju. Ni si treba dati vsega predpisavati po drugih!«

»Vi tu torej ne boste pridigovali?« reče župnik.

»Bom. Grajščak mi je dal k temu pravico, in te si ne pustim vzeti.«

»Zakaj pa se hočete še truditi? Saj si vsak sam s svojim razumom, kakor ste rekli, najložje pomaga, zakaj pa torej hočete Vi svoj razum drugim vsilovati? Pustite jih, oni si Kristusa brez Vas tudi najdejo!«

Novega učenika je rudečica oblila in nejevoljen je postal, ko je videl, da ga je župnik z njegovimi lastnimi besedami vlovil.

»Ne bom tukaj z Vami časa tratil z besedami«, reče tujec, »povejte mi le, ali hočete k nam pristopiti, ali pa nam nasprotovati?«

»Prosim Boga vsaki dan, da me v pravi sv. veri potrjuje, v njej hočem živeti in umreti, na njo sem prisegal, in te prisege nočem nikdar prelomiti. Ne pripustim pa tudi, da bi Vi krive nauke med mojimi ovčicami sejali, braniti hočem svoje ovčice, življenje hočem zanje dati!«

kadar dušo objema tuga in žalost. Slovensko srce, katero drugo je tebi enako?

Mehko si, skoro, bi rekli, premehko, ali bolje je mehko nego trdo; le mehko srce daje človeku že na tem svetu malce okušati veselja nebeškega, in za tak blažen trenutek, ki se z njim ne da nič primerjati, kar svet nudi, se raje trpi in laglje nosi gorje. — Kdo, ki mu je obljubljeni, da se mu bo v noči le za hipec odprlo nebo, ne bode uro za uro nepremakljivo zrl v brezdanjo tmino in tešil koprneče srce? Slovensko srce, ti pa si tudi pogumno; slavijo te zato domovine vojskovodje, in bojijo se te v boju trume sovražne. Toda eno si zapomni; mehko, ponižno si zares, a tudi do sovražnikov, ki ti strežejo po življenju; do njih bodi jekleno, neizprosno, in ne vse »zemlje moč in ne pekla ognjena sila« te smejo omajati, niti za las; krotko ko golobčica bodi le doma med svojci in v krogu rodnih bratov. Koliko škode, menda bi se smelo reči, največ vsega gorja, ki smo ga Slovenci doslej imeli trpeti in ki ga nosimo še danes, izvira iz prevelike mehko, krotkosti in ponižnosti našega srca. Vprašajmo se, ali bi se na pr. sovražni nam uradnik upal vpričo nas zasramovati naš jezik in rod, ako bi ne vedel, da bomo razžalitev pohlevno sprejeli in na njo, če tudi krvavečim srcem, molčali? Tudi vlada nas samo radi tega prezira, ker vé, da se prezirati damo; to nam je znano iz zanesljivih virov. Vlada dobro vé, da je ona za ljudstvo na svetu, ne pa naopak, in najsi ima tudi tako sovražne naklepe in se teh drži kakor klešč, ona se končno vendar mora udati, če smo mi v svojem zahtevanju trdi ko jeklo, neomajeni in vstrajni.

Kaj bi se naj reklo o pobožnosti slovenskega srca? Nikjer ne nahajaš toliko hramov božjih in tako lepo opravljenih, kakor med Slovenci tam, kjer je narod ostal tujega upliva, zlasti nemškega, obvarovan; in to v kljub veliki revščini, ki ga tare od dne do dne huje, dočim sosedni Nemec uživa razkošje. Kolikokrat nam je kak inorodec djāl, da ga je služba božja, ki se je je udeležil med slovenskim ljudstvom, ganila do dna srca, ter pristavil, da se kaj tacega more doživeti le na Slovenskem. Ljudstvo slovensko, ostani pobožno tudi v prihodnje, zvesto si neti plamen bogoljubja, in ne daj si ga dušiti ne po zunanjih, ne po domačih sovražnikih Boga. Žalostno, prežalostno, da moramo danes tudi o teh zadnjih govoriti; pred leti jih še ni bilo. Premišljeno trdimo, da tedaj, dasi je narod samega sebe še le malo se zavedal, za njega obstanek ni bilo tolike ne-

varnosti kakor danes, in sicer zato ne, ker je ona, v srcu narodovega telesa delajoča sila, ki Boga sovraži in si prizadeva strup brezverstva spraviti v vse žile in žilice, ostala v kljub vsemu naporu tako neznatna, da ni mogla škodovati; danes pa je žalibog toli mogočna, da največja nevarnost našemu narodu preti od nje. Zunanji sovražnik se že premaga, če je narod trden; ali kaj če narodno telo od srede ven gnije? Narod slovenski, če ti je mar, da se ohraniš, brezverstvu in tistim, ki vse, kar je božjega, zasramujejo in preganjajo, oči in ušesa zapri, odločno je podi od sebe, sveto vero, tisto staro vero, ki si jo podedoval od starišev in dedov, pa si varuj skrbneje nego očesa in zenice; kajti šest tisoč let uči zgodovina, da se narod jame nagibati na pogin v tistem trenutku, ko v njem začne pešati vera.

Djali pa smo tudi, da je slovensko srce po svojem značaju brezskrbno veselo kakor lahnokrila ptica, da mu pa zraven tega svoje in drugega gorje sega v brezmejno globino. Slovensko srce je za najnežnejše utise veselja kakor žalosti tako občutljivo, da se ne razodeva v besedah, ampak da poje; če drugi narodi govore, izlivamo mi svoja čustva v gorko pesem. In ta pesem kaže naše srce. Čehi, ki so v mnogojezični Avstriji na polju glasbe prvi narod, pravijo, da tako krasnih narodnih pesmi, kakoršne imamo mi, oni sami nimajo. Slovenska pesem je zdaj vesela, kakor bi prihajala iz ust nebeškega krilateca, in zopet brezkončno žalostna, kakor oni za-tegnjeni glasovi slavčevi, ki se izgublajo v daljni samoti.

Da je slovensko srce globokočutno, tega nimamo obžalovati; pač pa nam je njega brezskrbno veselost nekoliko omejevati. Veselo naj le je, to ne škodi nič, ali brezskrbno bi naj ne bilo v toliki meri, da se more reči, brezskrbnost mu je stalen znak. Spominjamo se, da je že Slomšek, največji ljubitelj našega naroda, nam očital lahkomišelnost, in res po pravici. Slovenec je lahkomišeln, to vidimo v vsakem stanu; poglejmo le na pr. med dijake in med kmete; prvi zapravi vsled lahkomišelnosti svoj dragocen talent, drugi lep kos slovenske zemlje, in oba navadno Nemcu v prid. Oj ta slovenska lahkomišelnost! Reci kar hočeš, da je to in ono zakrivilo tvoj pad, tajiti pa se vendar ne da, da je Slovincu več ali manj lahkomišelnosti prirojene. Vrh tega še to ljubo vince, ki itak skrbi podi, Slovincu kaj rado vzame še zadnjo trohico brižnosti, ki bi ga držala na potu. Toda vincu se človek lahko izogne, če hoče, in tudi lahkomišelnost se da pregojiti

v skrbnost, če je komu do tega mar. Čehi so vzorno skrbni in zmerni, in to niso že od nekdanj, ampak vzgojili so se, deloma gotovo po razmerah, deloma pa tudi samovoljno. Naj so nam v posnemo!

Slovensko srce! Imaš sicer hibice, toda te se dajo odpraviti; mnogoveč pa imaš krasnih vrlin, da se svetiš kakor danica med zvezdami. Zato pa bom tudi jaz do konca življenja svojemu dobrotljivemu Stvarniku peval hvalo, da mi je dal slovensko srce.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 21. maja.

Krščanska slovanska narodna zveza.

Govorilo in pisalo se je zadnje dni mnogo o tem, kaj naj storijo slovenski, hrvaški in rusinski poslanci nasproti češki obstrukciji. Eni so zahtevali, naj se pridruži naša zveza Čehom, drugi so to zopet odločno odsvetovali. Zveza je imela v tej velevažni zadevi mnogo dolgotrajnih posvetovanj. Slednjič se je sklenilo soglasno: »zveza želi redno delovanje v zbornici in terja izvolitev jezikovnega odseka«. S tem sklepom je izrečeno vse! s tem sklepom ne žalimo Čehov, za katere se je zadnje dni zveza med vsemi desničarskimi strankami pri merodajnih osebah poganjala edina. Mi namreč želimo, naj se Čehom dajo njihove pravice; a ob enem ne smemo pozabiti na sebe; zato zahtevamo izvolitev jezikovnega odseka, ki ima skrbeti za to, da se narodne pravice ne bojo kratile nobenemu narodu. Vprašanje je seveda to: bodoli Poljaki s tem predlogom zadovoljni, in nadalje: kaj porečejo k temu nenasitljivi nemški narodnjaki.

Za Haložane.

V poročilu c. kr. vlade na državni zbor, kako se je razdelila sklenjena podpora, čitamo: »Podpora se je v obče prav dobro izvela, le v okrajih Celje, Feldbach in Hartberg še bo treba podpore kakih 4000 kron, ki so se že izročile na podlagi zakona graškemu namestniku.

Posebna podpora, koja je zahtevala tudi v državnem zboru sklenjena (Žičkarjeva) resolucija, morala se je nakazati ubogemu vinogradniškemu prebivalstvu v Haložah, ki je vsled različnih nesreč, predvsem vsled trne uši in plesnobe, močno oškodovano in živi v veliki bedi.

Da se prebivalstvu omogoči vsaj vsakdanji kruh, nakazalo se je namestništvu, da razdeli 60.000 K v podporo.

»In oče Stanislav so nas vendar učili, da predpostavljani imajo svojo oblast od Boga. Kdo ima prav?« S takimi mislimi je ljudstvo odhajalo domov. (Dalje prih.)

Smešničar.

Dobljena pravda. Odvetnik: »Dobro, da sem Vas našel! Oj, Vi srečni človek!«

Trgovec: »Zakaj, gospod doktor?«

Odvetnik: »Le moji bistroumnosti se zahvalite, da ste dobili pravdo vsaj v zadnji inštanciji!«

Trgovec: »No, torej vendar po dolgih osmih letih!«

Odvetnik: »Bolje pozno, nego nikoli!«

Trgovec: »Koliko pa dobim?«

Odvetnik: »Sodišče Vam je priznalo 2000 gld.; moji stroški znašajo 2300 gld.; dobim še 300 gld.!«

Trgovec: »Ljubi Bog! Potemtakem sem še na izgubi!«

Odvetnik: »Denar je seve izgubljen, pa pravda je dobljena!«

Na dežji. Gost: »Oče krčmar, ali imate klet dobro pokrito?«

Krčmar: »I seve! Zakaj vprašate?«

Gost: »Zato, ker je na vino, ki ste mi ga prinesli, menda deževalo!«

»Če bodete le imeli priložnost braniti svoje ovčice«, reče zaničljivo novi učenik. »Zdaj sem jaz gospodar v cerkvi in Vi ne smete mene pri mojem delu motiti, tako je zaukazal grajšček.«

Ko je župnik zvedel, da so ga s silo odtrgali od njemu izročeni ovčice, reče žalostno: »Bogu prepustim maščevanje, ki tudi Vas ne bo pozabil. Moliti hočem za Vas in vse one, ki mogoče z Vami na krivo pot zaidejo.«

»Molite le, bomo videli, kako Vam bo molitev pomagala«. S temi besedami je novi učenik zapustil stanovanje župnikovo.

Več dni je preživel župnik v svojem stanovanju, ker je videl, kako vojščaki stražijo okoli župnišča in mu ne dovolijo stanovanja zapustiti. Medtem je novi učenik res začel oznanjevati krive nauke. Ljudstvo so s silo v cerkev priganjali. Strašni so se jim zdeli nauki tega novega učenika, ki jih je rotil, naj trgajo iz svojih stanovanj znamenje svojega zveličarja, sv. Križ, ki je bil vendar za njih dragoceni zaklad, ki je podlaga njih rodbinske sreče. Kliče jim, naj preklinjajo svojega župnika, in vse, ki se papeža držijo — in oni vendar svojega župnika, očeta Stanislava tako ljubijo in so pripravljani zanj življenje dati.

Srčna tesnoba se jih je polastila, ko so slišali take nauke. Kako ulti iz cerkve? Vojščaki stražijo cerkvena vrata, nikogar ne izpustijo, sam grajšček poslušaja te nauke.

Tihi in potrti se vračajo v svoja stanovanja. Novi učenik jim zapoveduje v imenu grajščakovem, da morajo jutri zopet vsi priti namesto tlake.

»Kaj praviš, dragi sosed«, vprašal je eden izmed odhajajočih. »Meni se zdi, da ta novi učenik nima nič vere. Še zdaj me mrzi, ako pomislim, kako je govoril. Srečni so tisti, ki že v zemlji počivajo in so v milosti božji umrli. Imajo vsaj mirno vest. In ravno milosti nas hočejo drugi zdaj oropati.«

Drugi dan so zopet prišli v cerkev, eni iz radovednosti, drugi pa so bili prisiljeni. Novi učenik je tudi danes govoril, pa še drznejše kakor prejšni dan. Posebno sveto rimsko-katoliško cerkev je blatil in opominjal ljudi, da se ločijo od nje.

»Za svobodo ste vstvarjeni in ne za sužnost. Vsi smo si enaki in nihče nima pravice voditi in nadzorovati naših korakov. S temo hočejo zakriti naše oči in srce naše s strahom napolniti. Nevdajte se, povrnite tistim, ki so vas stiskali, iščite si pravice.«

Te besede so kakor burja padale na pričujoče. »Torej vsi smo si enaki?« so se